

NUH TUFANI ÜZERİNE

ABOUT THE GENESIS FLOOD

Dr. İskender DÖLEK

Muş Alparslan Üniversitesi. Eğitim Fakültesi.isdolek@gmail.com,Muş/Türkiye

Öğr. Gör. Naci ÖZSOY

Bitlis Eren Üniversitesi, Bitlis/Türkiye

ÖZ

Birden fazla bilimsel alanın ilgi sahasına girebilecek tûfan olayı, kabaca mekân bilimi olarak tanımlayabileceğimiz coğrafyanın, özellikle tarihi coğrafyanın ilgi alanı içerisinde de değerlendirilebilir.

Tûfan olayı, Sümer, Babil ve Hitit kayıtlarında, Hint destanlarında, İngiltere'nin Galler yöresinde anlatılan bazı efsanelerde, Yunan destanlarında, Kızılderili efsanelerinde ve Çin kaynaklı öykülerde, Kuran- Kerim, Tevrat ve İncil de birbirine çok benzer şekilde anlatılır. Birbirinden hem bu kadar uzak ve kültürel olarak farklı bölgelerde tûfanla ilgili bu denli detaylı ve uyumlu bilginin nasıl yayıldığı ilginç bir konudur. Günümüzde yaygın kanı, bugün Mezopotamya olarak ifade edilen coğrafyada, büyük bir tûfan olayının yaşandığı, Cudi ya da Ağrı dağında Nuh peygamberin gemisinin bulunduğu şeklindedir. Tûfanı anlatan birçok efsanenin Mezopotamya kökenli olması da bu düşünceyi destekleyen önemli tarihsel unsurlardır. Ancak bugün Karadeniz olarak bilinen yerde, bilimsel olarak da tespit edilen, yaklaşık 8000 bin yıl önce gerçekleşmiş muazzam bir taşkına ait izler mevcuttur. Bu olay, yer tarihinde ilk defa yaşanmış ve bir sefere mahsus gerçekleşmiş bir olay değildir. Yerin iklim tarihi incelendiğinde, benzer doğa olaylarını görmek mümkündür. İklimin değişmesi ve yaşanan kuraklık sonucu kuruyan ve çöle dönüşen Akdeniz, beş milyon yıl önce Atlas Okyanusunun Cebelitarık Boğazı üzerinden taşması ile Atlas Okyanusunun sularının Akdeniz havzasını yeniden doldurması ile yeniden büyük bir su kütesine dönüşmüştür.

Nuh Tûfanı gibi kutsal metinlerde de anlatılan teolojik bir olayın bilimsel bir yaklaşımla temellendirilmeye çalışılması modern bilim adına oldukça zorlayıcı bir çalışmadır. Modern bilimde; teolojik konular daha çok metafizik konular olarak değerlendirilmekte, farklı bir alan olarak yorumlanmakta ve kutsal metinlerde anlatılanlar da referans olarak pek kabul görmemektedir.

Farklı kültürlerde birbirine çok benzer şekilde anlatılan Tûfan olayı da sonuç olarak tarihsel bir olaydır. Modern tarihin çerçevesini daha çok siyaset ve ekonomi oluşturur. Tarihsel olayların değerlendirilmesinde çoğu zaman bu iki çalışma alanının yaklaşım tarzı belirler (savaşlar, ekonomik gelişmeler vb). Bu nedenle; MS 835'te Vikinglerin, Fransa ile İngiltere'yi istila etmesini kuzey enlemlerdeki soğuyan hava koşulları ve artan kar yağışlarının meydana getirdiğini ve bu soğuk dönemde yaşanan kuraklığın sonucu gerçekleşen bir olay olduğunu söylemek tarihçi açısından pek tatmin edici olmayabilir. Ancak iklimbilim ölçümleri bir tarihinin kullandığı belgelere göre çoğu zaman daha kesin sonuçlar verebilir. Soğuk ve artan kar yağışları sonucunda yaşanan kuraklık, toprağı işleyemeyen, denizi yeteri kadar kullanamayan ve aç kalan Vikinglerin, tüm Avrupa'yı 9. Yüzyılda (Yy) Fransa'ya kadar inip yağmalamalarına neden olmuştur.

Tûfana ait ilk yazılı metni barındırması açısından Gılgamış destanı da oldukça ilginç bir eserdir. Yazılan en eski kitap Gılgamış Destanı, aynı zamanda ilk iklim kitabı olarak da değerlendirilebilir. Sonuçta destanın geçtiği mekânı sularla kaplayan uzun süreli yoğun bir yağıştan bahsedilmektedir. Destan Homeros destanlarından ve Hitit kitabelerinden 2 bin yıl daha öncesine aittir. Destanda Urnapıştum'un (Hz. Nuh) yükselen sular karşısında efsanevi gemiyi inşa ettirisi ve kendisiyle birlikte, tebası ve evcil hayvanlarla birlikte kuzeye (Ağrı Dağı) suların ulaşamayacağı topraklara yönünü çevirisi anlatılır. Destan Sümer kralı Gılgamış'ın tûfandan kurtulan milletine kendini adanması ve ölmez otunu bulmak için yaptığı trajik yolculuğu içermektedir.

Bu çalışmada kutsal metinlerde geçen ve birçok farklı coğrafyada, farklı şekillerde anlatılan Tûfan olayı farklı bir bakış açısıyla sunulmaya çalışılacaktır. Literatürden derlenen verilerin bir araya getirilmesi, Tûfan olayıyla bağlantılarının kurulması, Mezopotamya'da ortaya çıkan ve sonraki medeniyetlere de kaynak olan Sümer Uygarlığının kuruluş safhasıyla

ilgili yeni yorum ve tartışmaları da beraberinde getireceğini düşünmekteyiz.

Dünya tarihinde ilk defa yazıyı kullanan ve zengin bir medeniyete sahip olan Sümerler'in, Mezopotamya'ya nereden geldikleri halen tam olarak bilinmemektedir. Ancak elde edilen farklı veriler değerlendirildiğinde; Sümerlerin Mezopotamya'nın yerli topluluğu olmadığı, Karadeniz Tufanından kaçarak güneye inen, oradaki yerli halklara su kanalları yapımını, tarımı ve toprağı işlemeyi öğreten kuzeyli kavimler olduğunu ve Nuh tufanının Mezopotamya dışında Karadeniz çevresinde gerçekleşen, iklim anomalisi sonucunda gerçekleşen bir olay olduğunu düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nuh Tufanı, Karadeniz Taşkını, Sümerler, İklim, İklim değişimleri

ABSTRACT

The flood narrative which can be in the interest areas of many scientific fields, can also be evaluated in the field of geography which can be roughly defined as the science of places, particularly in the field of historical geography.

The flood narrative is described alike in Sumerian, Babylonian and Hittite records, Indian epics, some legends narrated in the Wales, Greek epics, American-Indian myths and Chinese-origin stories, the Qur'an, Torah and Bible. It is very interesting how this detailed and coherent information about the flood has spread in such distant and culturally different regions of the world. The common belief in our day is a great flood occurred in geographical region, which is called Mesopotamia today, and Noah's Ark takes place in the Mount Cudi or Ağrı. The fact that many legends narrating the flood are originated from Mesopotamia is the important historical factor supporting this belief. However, there are scientifically proven traces of a great flood that took place in nearly 8000 thousand years ago in the Black Sea region. This is neither the first, nor one-time flood that occurred in the history of the region. According to the climate history of the region, many natural events can be seen. The Mediterranean, which dried out and became a desert as a result of climate change and drought, turned into a large water mass when the Atlantic Ocean flooded over the Strait of Gibraltar, and the ocean waters filled the Mediterranean basin again.

Searching for a scientific ground for a theological event narrated in holy texts like the Genesis Flood is very challenging for modern science. Since theological issues are mostly assessed as metaphysics and evaluated in a different field and the narrations in the holy texts are not recognized as references in modern science.

The Genesis Flood, which is similarly narrated in different cultures, is a historical event. The framework of modern history is mostly shaped by politics and economics. The assessment of historical events is mostly determined by the approach of these two fields (wars, economic developments, etc.). Therefore, claiming that the invasion of France and England by Vikings in A.D. 835 resulted from cold weather conditions, increasing snowfalls and the drought in this cold period may not be satisfactory for a historian. On the other hand, climatology measurements can offer more precise results compared to the documents used by a historian. Drought as a result of cold and snowfalls made Vikings who could not cultivate, could not use the sea sources efficiently and suffered from hunger plundered the Europe as far as France in the 9th century.

The Epic of Gilgamesh is very interesting as a source including the first written text about the flood. The earliest book, Epic of Gilgamesh, can also be considered as the first climate book which mentions a long-term and intense rainfall covering the place of the epic. This epic is one of the epics of Homer and 2 thousands years before Hittite tablets. The epic depicts how Utnapishtim (Prophet Noah) built a legendary ship against the raising waters and moved to the north (Mount Ağrı) to escape from the waters with his community and domestic animals. The epic includes the dedication of Sumerian king Gilgamesh to his people, who were saved from the flood, and his tragic journey to find immortelle.

It is not precisely known from where Sumerians, who use writing for the first time in the world history and have a rich civilization, came to Mesopotamia. However, according to various data, it can be assumed that Sumerians are not native community of Mesopotamia, but northern people who escaped from the Black Sea deluge and moved to the south, taught local people about how to build water channels, agriculture and cultivate; and the Genesis Flood is an event that occurred around the Black Sea rather than Mesopotamia as a result of a climate anomaly.

Key Words: Genesis Flood, Black Sea Deluge, Sumerians, Climate, Climate changes

1.GİRİŞ

Birden fazla bilimsel alanın ilgi sahasına girebilecek tufan olayı kabaca mekân bilimi olarak tanımlayabileceğimiz coğrafyanın, özellikle tarihi coğrafyanın ilgi alanı içerisinde de değerlendirilebilir. Coğrafya insan ve doğal ortamın karşılıklı etkileşimini araştıran ve bunu yaparken de özellikle dağılışı ilkesini uygulayan bir bilimdir. Tufan olayı da sonuç olarak tarihsel bir olaydır. Bir mekan da geçmektedir. Tufan olayının cereyan ettiği mekan özelliklerinin ortaya konularak doğru bir şekilde değerlendirilebilmesi Tufan olayı üzerinde ki tartışmaları ve Tufan olayının yorumlanmasına ait farklılıklara başka bir bakış açısı sağlayacağını düşünmekteyiz. Zira Tarihsel olayların değerlendirilmesin de şüphesiz bazı zorluklar yaşanmaktadır. Bunlardan biride doğal ortam ve insan arasında ilişkinin doğru bir şekilde ortaya konulamayıdır. Çoğu zaman iklim ve uygarlık arasındaki ilişki siyaset ve sosyal bilimler açısından değerlendirilmez. Modern tarihin çerçevesini daha çok siyaset ve ekonomi oluşturur ve tarihsel olayların değerlendirilmesinde çoğu zaman da bu bakış açısı hakimdir (Filinte,2007). Ancak tarihi olaylar bir mekân üzerinde meydana gelmektedir. Bu nedenle tarihsel olaylar mekândan bağımsız olarak değerlendirilmemelidir. Dolayısıyla mekân bilimi olan coğrafya geçmişte yaşanan olayların anlaşılmasında ve açıklanmasında önemli bilgiler sağlamaktadır (Akengin,2007). Yüzey şekilleri, iklim ve arazi kullanımı,

medeniyetlerin kurulup gelişmesinde, yıkılmasında, etkili olduğu gibi büyük göç olayları ve kavimlerin yer değiştirmesinde de etkilidir (Shirey,2000). Tarihi süreçleri anlamada nüfus kitlelerinin yaşadığı yeri, araziye nasıl kullandığını bilmek önemlidir (Akengin ve Güngör 2008). Tarihi süreçleri anlama, tarihi olaylar üzerinde yüzey şekillerinin etkisi ile ilgili bilgileri coğrafya sağlar (Akengin,2013). Coğrafya mekân ve insan arasındaki ilişkileri açıklamada önemli bir araçtır. Mekân pozitivistlerin ve bölgesel coğrafyacıların algıladıkları gibi sadece doğadan veya mesafeden oluşan bir olgu değildir. Mekân sosyal dünyanın bütün boyutlarını içeren çeşitliliklerini barındırmaktadır. Bu şekliyle mekânın bütün fiziki, sosyal kültürel, ekonomik ve siyasal özellikleri ile bir bütünlük içerisinde anlaşılması gerekir (Kaya 2010).

Kutsal metinlerde anlatılıyor olmasından dolayı Tûfan teolojik bir konu olarak da görülebilir. Ancak bu olayda kullanılan imgeler incelendiğinde doğal ortama, mekâna ait değişim izlerini görmek mümkündür. Değişen ortam koşulları altında göç eden bir insan topluluğunun varlığından bahsedilirken, sel, şiddetli yağmur ve su taşması gibi birçok coğrafi terim de kullanılır. Coğrafi bir yaklaşımla tûfan olayına ait bazı hususların açıklanabileceğini; bu olayının Sümerlerin tarih sahnesine çıkışındaki etkisi irdelenerek bu alanda yeni çalışmalara, farklı bakış tarzlarına ve yorumlara neden olabileceği bu çalışmayla ulaşılmaya çalışılan sonuçlardan bazılarıdır.

2.NUH TÛFANI

2.1.Tûfan Kelimesinin Kökeni

Sümer, Babil ve Hitit kayıtlarında, Hint destanlarında, İngiltere'nin Galler yöresinde anlatılan bazı efsanelerde, Yunan destanlarında, Kızılderili efsanelerinde, Çin kaynaklı öykülerde kutsal metinlerde birbirine çok benzer şekilde anlatılan tûfan ve tûfanla ilgili anlatılara rastlamak mümkündür. Birbirinden hem bu kadar uzak ve kültürel olarak farklı bölgelerde tûfanla ilgili bu denli detaylı ve birbiriyle uyumlu tûfan hikâyelerinin anlatılıyor olması da Tûfan olayını daha da ilginç bir hale getiren başka bir unsurdur.

Tûfan kelimesinin anlamının açıklığa kavuşturulması, net bir sonuca ulaşılamasa da en azından kelime üzerinde genel bir kanının belirlenmesi konuyla ilgili yapılacak yorumlara destek sağlayarak, belli bir bakış açısı kazandıracağını düşünmekteyiz. Ancak Tûfan hikâyesinin anlatıldığı dönemin özellikleri düşünüldüğünde sözlü geleneğin yaygın olduğu bir döneme olması, tûfan olayının kayıt altına alınmasına kadar bazı bozulmaların yaşanmasına neden olmuştur. Ancak bazı destanlarda ve hikâyelerde geçen tûfan olayı kutsal metinlerde de geçmekte özellikle de kuranın vahiy aşamasında yazı ile kayıt altına alınması kuranda geçen metinlerin güvenilirliğini artırmaktadır.

Tûfanın Almanca karşılığı sintflut, Fransızca karşılığı le deluge, İngilizce karşılığı veya great float, İbranice karşılığı ise mabbüddür. Latince karşılığı diliviumdur. Dilivium ifadesi özellikle dördüncü zaman olarak ifade edilen Kuvaterner içerisinde çok sayıda buzul, döneminin yaşandığı pleistosen devrini belirtmek içinde kullanılır (Doğanay, 2005).

Tûfan kelimesi Arapça olup “tafe-Yetufu” den gelmektedir. Bütün şehirleri su altında bırakan, bir topluluğun hepsini toptan yok eden, her şeydir, katledici ölümdür (Manzur, 1968). Türkçede ise tûfan, sel getiren şiddetli yağmur, su baskını ve Nuh Peygamber zamanında yağdığı ve bütün dünyayı sular altında bıraktığı anlatılan şiddetli yağmur, (Tdk,1989) ya da inkârcı ve sapık insanların cezalandırmak için tanrı tarafından gönderildiğine inanılan yağmur kasırga afeti olarak tanımlanır (Büyük Larousse, 1986).

İlahi dinlerin kutsal kitaplarına göre ise tûfan, Nuh peygamber zamanında bütün dünyayı su altında bıraktığı anlatılan şiddetli yağmur ve yerden fıskıran su olarak belirtilmektedir. Ancak tûfan kavramına ilahi dinler dışında, diğer dinlerde de rastlanmakta ve bu dinlere ait metinlerde de genellikle sel getiren şiddetli yağmur anlamı yüklenmektedir. Bununla birlikte tûfanın yağmura bağlı olmayan, diğer su baskınları (deniz kabarması, ırmak taşması, okyanuslardan gelen kasırgalar v.b) şeklinde açıklandığı görülür.

Bazı ilkel kabile inançlarında tûfan su baskınından ziyade felaket anlamına da gelmektedir. Mesela eski Türklerde, Afrika'da Yaruba kabilesi ve Pigme inancında ateş, İskandinavya ve Mısır inancında kan, Columbia nehri ve Washington Eyaleti yerlileri inancında gözyaşı bir tûfan afeti olarak belirtilmektedir. Bazen de tûfan kelimesi ile birlikte suyun taşması anlamına gelen “tuğyan” kelimesi metinlerde kullanılmıştır (Aksoy, 1987)

Tûfan kelimesinin farklı anlamlara gelmesi gerek tûfan anlatılarının ortaya çıkış döneminin koşulları ile gerekse farklı kültürel ortamlara ve inançlara sahip insanların tûfana yüklediği anlamlardan kaynaklanmış olması önemli bir etkidir. Özellikle Tûfanın yazının olmadığı bir dönemde meydana gelmiş bir olay

olduğu düşünülürken bir çok tûfan hikâyesinin kayıt altına alınana kadar geçen sürede bazı bozulmalar yaşaması kaçınılmazdır¹.

Kültürel farklılıklar ve inançlarda Tûfan kavramının yorumlanmasında önemli bir etkidir. Tûfan olayı Hıristiyanlıkta dünyanın vaftiz edilmesi ve arınması olarak değerlendirilir. Tevrat'ta hiçbir neden sonuç ilişkisi olmadan anlatılarak, kötülüklerin artması sonucu Tanrı'nın insanı yarattığına pişman olması, İslamiyet'te Allaha ibadeti terk edip, tapınmak için kendilerine putlar edinen bir kavmin iman esaslarına uzun süre direnen Nuh kavminin cezalandırılarak sonraki nesillerin kurtulması için yapılan bir olay olarak değerlendirilmektedir.

2.2. Yerbilimleri Açısından Tufan

Tûfan olayına farklı anlamlar yükleniyor olsa da birçok anlatıda suyla ilgili suların kabarması ve taşması sonucunda meydana gelen doğal bir olay olduğu söylenebilir. Yerin jeolojik tarihi incelendiğinde, yer kabuğunun özellikle yerkabuğunu dinamikleri dikkate alındığında yeryüzündeki su seviyesini kısa ya da uzun sürede/sürelili değiştirebilecek birçok doğa olayı böyle bir duruma örnek olarak gösterilebilir. Tsunami gibi dev dalgalar, deniz tabanında meydana gelen depremler sonucunda kıyı çizgisini, dolayısıyla deniz seviyesini kısa süreli değiştirebilmektedir. Ancak tûfan olayının özellikle Kuran'da Nuh peygamberle bağlantılı olarak anlatılan kıssasında (Hud Suresi 11/40) suların kısa bir sürede yükselmediği ve sular yükselirken Nuh Peygamberin ailesinden bazı kimseleri ve iman edenleri gemiye almasına kadar yetecek uzun bir süreden bahsedilir.

Özellikle iklim değişimleri üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, buzul ve buzul arası dönemlerde dünya üzerinde ki su kütlelerinin dağılımı değişmekte, denizlerin göllerin su seviyeleri oldukça belirgin bir şekilde artmakta ya da tam tersi azalabilmektedir. Bu duruma en çarpıcı örneklerden biride; günümüzden yaklaşık 8000 yıl önce meydana gelen Karadeniz Taşkını olarak ifade edilen Karadeniz'in su seviyesinin yer tarihi açısından çok kısa sayılabilecek bir süre içerisinde 100 metre kadar yükselmesidir (Ross 1978,1978, Pitman ve Ryan, 1998). Bu veriler bir araya getirildiğinde, yer kürenin iklim dinamikleri göz önüne alındığında Tûfan olayının bir iklim değişimine ait bir süreç olabileceği düşünülebilir.

2.3. Tûfan Olayının Kökeni

İlkçağ dünyasının yaratılış söylencelerinden bazılarıyla, gerçek doğa olayları ya da değişim süreçleri arasında ilişki bulunması da (nerdeyse kesin gibi) olasıdır. Bu gerçek doğa olayları ya da değişim süreçlerine ilişkin bilgiler, sözlü gelenek yoluyla aktarıldığı için aslına uygun olarak günümüze kalamamıştır. Yazıya dökülmeleri ancak zaman içinde, ortaya çıkışlarından yıllar sonra olmuştur. Bu yazıya dökülme süreçlerini çözülmeye kalkışmaksızın, zorluklarla dolu bir iştir (Oldroyd 2004).

Eski ahitte anlatılan Nuh tûfanı yerbilim ile yazıya dökülmüş masal ve söylencelerin bulunduğu belki de en önemli ortak nokta olmuştur.

Yaratılış söylenceleri genellikle belli bir yöre insanının var olma savaşımında başından geçen önemli olaylarla ilişkilidir. Tayland'da yöre köylüleri; üzerinde yaşadıkları dünyanın koca bir su kabağından çıktığını inanırken, Bali'de ise; yer kürenin Tanrının tasarlaması sonucu doğduğuna inanmaktadır.

Bütün söylencelerden, gerçek doğa olaylarının kayda geçirilmiş anıları olarak başarılı yorumlar çıkarmak olanağı bulunmadığı gibi söylencelerin mahiyeti ve niteliklerini yerbilim ya da gökbilime hiç itibar etmeksizin ve inceleyen çeşitli kuramlar da vardır (Oldroyd 2004).

Yerbilim tarihinin emekleme döneminde en çok üzerinde durulan Nuh Tûfanı adıyla bilinen masal ya da söylenceydi; çünkü on dokuzuncu yüzyıla gelindiğinde bile yaygın kanı bu söylencenin gerçek bir doğa olayının tarihsel kaydı olduğuydu; üstelik özel ahlaki önem taşıyordu. Bunun da ötesinde, Orta Doğu, Yunanistan ve Kuzey Amerika gibi dünyanın başka bölgelerinde İlkçağda büyük taşkınlar olduğunun kesin kanıtları bulunmuştu. Gözlem ve deneyime dayalı bu kanıtlar yeryuvarlığının pek çok bölgesinde yaşayan halkların inanç ve gelenekleriyle de bir ölçüde desteklendiği için, yerbilim ve halkbilim çalışmalarında elbirliğiyle Kutsal Kitap'ın doğruyu söylediğini gösteren, birinci elden deneysel kanıtlar sağlama umudu sürüyordu (Oldroyd 2004).

¹ Dünyanın pek çok bölgesinde ve çeşitli zamanlarda olmuş, büyük afetler hakkında hikaye ve haberlere, hemen her toplumda rastlanmaktadır. Bunların en bilinenlerinden biride bir Hz.Nuh döneminde meydana gelmiş olan "tufan"dır. Tevrat ve Kuran'da anılması onun çok yaygınlaşmasına ve asırlar boyunca canlılığını sürdürmesini sağlamıştır. Ancak konunun anlatımlarında, yorumlarla ayetler birbirine karışmış ve ayetler, adeta yorumların sis perdeleriyle örtülmüştür (Kayacan,2015).

Araştırmacılar ilk yazılı kaynak olarak M.Ö. VIII (IX, X) yüzyılda kaleme alınmış Yahvist metinle M.Ö. VI. YY yazılmış Ruhban metinlerinin bir araya getirilmesinden ibaret olan Tivrattaki Nuh kisasına başvurdular. Daha sonra Hıristiyanlığın kutsal kitabı Yeni Ahidi, sonunda da Kur'an-ı Kerim'i incelediler. Ama tûfan anlatısının izlerini Asurbanipal'ın Ninova Kitaplığı'nda ele geçen Gılgamış Destanı'ndaki Babil anlatısına kadar sürmek mümkündür. Ve bu anlatının, Sümerlerin çok daha erken tarihli büyük olasılıkla İÖ 3400 yılından öncelere giden bir öyküsünden kaynaklandığı sanılıyor. Sümer öyküsü, kutsal kitapta anlatılanlardan önemli öğeler içeriyor: Babil anlatısında Utnapiştım adında bir adama – Sümer anlatısında ise Ksisutrus adıyla anılan bir adama tanrı (deniz tanrısı), insanlığın işlediği günahlar yüzünden yakında patlayacak bir tûfanı haber verir. Adam bir gemi yapıp ailesi ve hayvanlarıyla kurtulur. Tûfandan sonra, karanın yakın olup olmadığını anlamak için kuşları salar. Bu anlatıda suyun gökten boşanmak yanında, yerin altından (derindeki kaynaklardan) doğduğu anlatılmaktadır (Oldroyd 2004, Eroğlu 2007).

Tûfan olayı bakış tarzınıza inancınıza ve yaşadığınız kültüre, göre farklı anlamlar kazanabilir ve bu anlatıya değişik görevler yükleyebilirsiniz. Tûfan olayını mitolojik bir eser gibi düşünebilirsiniz. Mit olarak kabul eder ve psikanalistlerin yaklaşımı ile de mitosları, insanoğlunun gündüz gördüğü düşler olarak değerlendirebilirsiniz. Psikanalistlere göre mitosların oluştuğu yer, insanların bilinçaltıdır. Bu doğrultuda mitos, insanların yapmak istedikleri ancak yapmaya güçlerinin yetmediği şeylerin ifadesi olarak ortaya çıkmıştır diyebilirsiniz (Eroğlu 2007). Bazı mitoslar hayal ürünün gibi görünebilir. Ama Hesiodos'un Theogonia'sın da kimi bölümlerin aslında belli başlı yerbilim olaylarını mitos ozanlarına özgü sözlerle betimlediğini, Greene (1992) inandırıcı biçimde ortaya koydu. Şiirde betimlenen iki büyük savaştan biri Zeus ve yandaşları ile titanlar (oyunbaz Kronos'un oğulları) arasında geçer. Bu tam anlamıyla bir devler (titanlar) arası egemenlik savaşıdır; ikinci savaş ise Zeus ile yanardağ tanrısı Typhon arasındadır. Bu masallardaki öğelerden yola çıkan Greene, anlatılanların İÖ ikinci bin yıl içinde Minos uygarlığını yıkan, Akdeniz'in Santorini (yada Thera) Adası'ndaki çok büyük yanardağ püskürmesi ile Etna Yanardağı'ndaki bir patlamayı (büyük olasılıkla İÖ 735 yılındakini) simgelediğini ortaya koymuştur (Oldroyd 2004).

3.KARADENİZ TAŞKINI VE TÛFAN

Tûfan kavramının anlamı ve kökeni dışında meydana geliş şekli ve meydana geldiği yerle ilgili farklı değerlendirmelere, yorumlara da ulaşmak söz konusudur. Tûfan olayı doğru yorumlandığı takdirde yer tarihindeki önemli bir doğal olayla insanlık tarihini ilgilendiren önemli bir sosyolojik olayın çakıştığı bir dönemi ifade ettiği görülecektir. Ancak burada Tûfanın gerçekleştiği yerle beraber; Tûfanın bütün dünyada gerçekleşen bir olay mı? Olduğu yoksa yerel bir olay mı olduğu sorusuna verilecek cevap da önemlidir!

Tûfan olayının bütün dünyayı mı etkilediği yoksa sadece yerel bir olay mı? Olduğu şeklinde bir soruya değişik cevaplar verilebilir. Ama genel kanaat tûfanın yerel bir olay olduğu şeklindedir. Bu durumu destekleyen en önemli görüşte; buzullarda dahil yeryüzündeki tüm suların, tüm karaları sular altında bırakamayacağı şeklinde yapılan hesaplamalarla elde edilen fiziksel ve matematiksel sonuçtur (Wynn ve Wiggins 2008), (Gadjimuradov 2007, akt. Çığ 2010).

Tûfanın meydana geldiği yer ve oluşum şekliyle ilgili en eski açıklamalardan biri Eduard Sues'e (1904) ait olanıdır. Eduard Sues'e göre Tûfan, bir yer sarsıntısı ile Basra Körfezini havaya savuran şiddetli bir kasırganın üst üste geldiği trajik bir rastlantının sonucuydu. Ana yer sarsıntısı geldiğinde (Basra Körfezinin güney ucunda) bahtı yaver gidip hazırlık yapmış olan ailesini ve hayvanları alacak bir gemi yapan Nuh dev bir tsunami ya da deniz dibi merkezli deprem dalgasına kapılıp kuzeye doğru sürüklendi ve Irak ovalarını boydan boya geçip kuzeydeki dağlarda bir yere takıldı (Greene, 1992).

Bazı araştırmacılar, ilk büyük tûfan kabul ettikleri Sümer Tûfan'ını deniz tabanında meydana gelen çökme sonucunda Basra körfezine hücum eden suların bölgeyi basması neticesinde meydana geldiğini savunmuşlardır (Contenau, 1952). Sues ve Gren'e ait bu çalışmalar sonraki çalışmaları ve tûfanla ilgili yorumları da yönlendirmiş gibidir. Yılmaz Güner'in (1986) yaptığı çalışmada da Tûfan olayı meydana gelmişse, bu coğrafyada Nuh'un gemisinin kuzeye doğru sürüklendiğinde Cudi dağına oturabileceğinden bahsedilir. Aynı çalışmada bir gemiye çok benzetilen "Nuh'un Gemisi" olarak ifade edilen Ağrı Dağı çevresindeki kabartının, jeolojide "yer akması" (earthflow) adıyla anılan ve buzulların kaymasıyla ortaya çıkmış, son derece doğal bir oluşum olduğu öne sürülmüştür. Bir anlamda Nuh'un Gemisi'ne ilişkin şimdiye dek yapılmış en ayrıntılı ve bilimsel çalışma olarak bu çalışma kabul edildi.

Yukarda verilen birkaç çalışmada da olduğu gibi tûfanın daha çok Mezopotamya'da gerçekleştiği şeklinde bir görüş hâkimdir. Bu görüşün ortaya çıkmasında söylencelerin büyük kısmının Mezopotamya kaynaklı olması ve Kuranda da geçen "Cudi" kelimesini karşılayan aynı adlı bir dağında bu bölgede bulunmasıdır.

Denildi ki: “Ey yer, suyunu tut ve ey gök, sende tut.” Su çekildi, iş bitiriliverdi, (gemide) Cudi (dağı) üstünde durdu ve zalimler topluluğuna da: “Uzak olsunlar” denildi. (Hud Suresi 11/44)

Cûdî; Arapça kelime manası cömertliğe ait, eli açık olmaya ait demektir. C-v-d kökünden gelmektedir. Cûd; cömertlik demektir, kelimenin sonuna getirilen Nispet Yâ’sı ile Cûdî; cömertliğe ait anlamı kazanmıştır. Örnek olarak Kitâb kelimesine getirilen Nispet Yâ’sı ile Kitâbî denmesi gibi. Bu durumda Kitâb; üzerine yazı yazılan, kitap manasına geldiği gibi Kitâbî kitaba ait demek olur. Aynı zamanda engince dağ manasına da gelmektedir. Ama bu anlam Nuh (a.s.)’ın gemisi ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Her dağa söylenebilen cins isim olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Ancak ayetlerde geçen dağ kelimesi (cebel) kullanılırken, geminin durduğu yere neden (el-Cûdî) denilmiştir? Herhangi bir dağ ise neden genel olanı değil de farklı olanı kullanılmıştır? Burada ki muradın farklı olduğunu kelimenin farklı kullanılmasından anlaşılmaktadır. O dağ, herhangi bir dağ olabilir ama Allah’ın Nuh (a.s.)’a ve yanındaki ümmetlere cömertliğinin bir delili olduğu kesindir. Bu yüzden (el-Cûdî) denilmiş olabilir. Bu bilgiler ışığında tûfan, Mezopotamya dışında bir yerde de gerçekleşmiş olabilir.

David Oldroyd (2004), yer bilimleri ile uğraşanların sorununun genelde üç aşamalı bir sorun olduğundan bahseder. Yer bilimleri ile uğraşanların; önce yerküreyi, yapısını davranış biçimini gözünde canlandırmanın bir yolunu bulması gerektiğini; sonra bir biçimde tarihini anlatmalı; sonundaysa, ortaya koyduğu tasarıma, tarih ya da kurama insanları inandırmak şeklinde diye özetler.

M.Ö 6200 yılında yalnızca kuzey yarım kürede hüküm süren minyatür bir Buzul çağı ile Avrupa’nın güney batısına; Ukrayna ile güney Rusya’ya yayılan bir kuraklık dalgası yayıldı. Anadolu’nun, güneydoğu Asya’nın ve güneydoğu Avrupa’nın akarsu ve gölleri hızla daralmaya başladı. Anadolu da ve Mezopotamya da tarımla geçinen birçok köy terk edildi. Karadeniz’deki sulak bölgelere ve buraya hala akmakta olan birkaç akarsu vadisine insanlar geri döndüler. Karadeniz’in su seviyesi İstanbul boğazının altındaydı. Karadeniz çevresinden yalıtılmış bir göl halindeydi. Karadeniz’in kıyılarına yerleşen insanlar yeniden, gölün kıyısında yaşayan diğer insanlarla ticaret yapmaya başladılar. Bunu mizi buzul çağı M.Ö 5800 civarında sona erdi. Yağmur yağmaya hava ısınmaya, iklim normale dönmeye başlayınca gölün kıyısında yaşayan insanların bir kısmı bölgeyi terk etti.

M.Ö 5600 yılında okyanus seviyesi, yükselmiş Cebelitarık boğazı üzerinden Akdeniz’e oradan da Marmara denizine akmaya başlamıştır. Karadeniz’in su seviyesi İstanbul boğazının 150 metre altındadır. Marmara’ya kadar ulaşan su kütlesi doğal bir setle adeta engellenmiştir. Marmara denizinin suları önce bir ırmak halinde akarken gittikçe kuvvetlenmeye ve aktığı yatağı derine doğru kazmaya başladı. Birkaç gün içerisinde bu küçük ırmak, çevresinde deki her şeyi yutan dev bir karsu haline dönüşerek İstanbul boğazındaki suları tutan doğal seti yıkarak Niagara şelalesinden kat be kat daha güçlü bir şekilde bir şelaleden Karadeniz’e suyunu boşaltmaya başladı. Karadeniz gölünün tatlı sularında yaşayan balıkların hızla öldüğü gölde deniz seviyesi günde 15 santimetre yükselmekte idi. Akarsu vadileri ve deltalar hızla Akdeniz’den gelen suların altında kalmakta idi (Ross 1978,1976, Pitman ve Ryan, 1998).

Gölün kıyısında yaşayan insanlar ekip biçtikleri toprakların suların altında kalışını izlemekte idiler. İnsanlar yüksekere kaçmaya başladılar. Bu insanlar, göl kıyısında öğrendikleri tarım tekniklerini, yeni fikirleri ve teknolojileri de beraberinde götürdüler.

4. SÜMERLER

Medeniyetin ilk izlerine Mezopotamya’da rastlanır ve Mezopotamya, ortaçağın sonlarına dek kendi çağına göre üst seviyede bir kültürün ortamı olmuştur. Mezopotamya’da var olan milletler insanlık tarihine önemli katkılar yapmışlardır. Sümerlerin hayvancılıkla uğraştıkları; bu uğraşlarında at ırklarını ayırt etmek, atla eşeğin çaprazlanması gibi uygulamaları bulunmaktaydı. Babil’lilerin de belli bir biyoloji bilgisi vardı; pişmiş topraktan bazı iç organ modellerini yaptıkları bilinmektedir. Bu ise hayvanları incelemek için kesip biçtiklerini, yani bazı deneyler yaptıkları kanıtlanmış gerçeklerdir. (Taslaman 2007).

Sümerlerin tarih sahnesine ne zaman ve nasıl çıktıkları tartışmalı bir konudur. Elimizdeki veriler ışığında ilk yazıyı kullanan millet olmalarından dolayı, Tarihin (Yazılı Tarih) başlangıcı onlara atfedilir. Bu birazda tarih metodolojini yansıtan bir bakış tarzıdır. Sümerlerden önce de Mezopotamya’da farklı milletler vardır. Yazılı belgeler dışında insana ait maddi kalıntılar arkeolojik yöntemlerle incelendikçe, yerin uzun tarihine ait bilinmezler azaldıkça yer ve insanlık tarihine ait şüphesiz daha çok bilgiye sahip olacak ve bunları tutarlı bir şekilde bir araya getirebileceğiz.

Sümerlerin tarih sahnesine çıkışları ile ilgili görüşlerden biri; günümüzden yaklaşık 6000 yıl önce Asya'dan göç ederek Irak'ın güney sınırları içerisinde yer alan, Dicle ve Fırat nehirleri arasındaki bölgeye yerleşmişlerdir. Dil, giyim ve fiziksel özelliklerine bakıldığında bunların Orta Asya'dan gelen bir kavim olduğu yönündedir (Günaltay 1987, Bayram 1999, Özçelik 2002). Bu görüşü desteklemek amacıyla kullanılan kanıtlardan biride özellikle Louvre müzesinde yer alan Sümerler dönemine ait heykeller üzerinde ki koyunyününden yapılan giysiler gösterilir. Ancak burada şunun dikkate alınmadığını düşünüyorum. İklim değişmelerinden dolayı, ortam koşullarının da değişmiş olabileceği. O günkü iklim koşulları içerisinde, kuzeyde kuruyan, su seviyesi düşen ve göle dönüşen bir Karadeniz çanağında (Roos 1976) bugünkü gibi nemli, düzenli yağış rejimine sahip bir iklim oluşması beklenmemelidir.

Değişen ortam koşulları karşısında canlılar değişim hızına bağlı olarak ya buldukları ortamda kalır koşullara uymaya çalışırlar ya da göç ederler (Flannery 2007, Kroonenberg 2009). Sümerlerin tarih sahnesine çıkışları bir göç olayı ile başlamaktadır.

Günümüzden yaklaşık 5600 yıl önce buzulların erimesiyle Akdeniz üzerinden Karadeniz'e ulaşan okyanus sularıyla hızla yükselen Karadeniz'in suları Karadeniz kıyısında yaşayan insanların yaşam düzenlerini de değiştirdi. Karadeniz'in değişen su seviyesine bağlı olarak göl kenarında yaşayan insanlar, göl kıyısında öğrendikleri tarım tekniklerini, yeni fikirlerini ve teknolojilerini de yanlarına alarak göç ettiler (Pitman ve Ryan, 1998).

Kerpiç evlerde yaşayan, işlemeli çanak çömlekler yapan Vinca adlı çiftçiler, Tuna Nehri boylarına ve Bulgaristan'a yerleştiler. Diğer mülteciler Karadeniz'i aşarak Egeye gittiler ve Semendirel gibi adalara yerleştiler, bazıları Dalmaçya kıyılarına kadar uzaklara gitti. Başka bir grup ise Dinyester nehri boyunca hareket ederek kuzey Avrupa'nın batısında Paris havzasına göç etti. Buradaki avcı- toplayıcı insanları barış yoluyla yada kuvvet kullanarak yurtlarından uzaklaştırdı. Hint – Avrupa dillerini konuşan göçmenler, Dinyeper, Volga nehirleri vadileri boyunca kuzeye göç etti. Başka bir grup, Volga nehri boyunca güneydoğuya giderek Hazar denizine kadar ulaştı.

Sami dillerini konuşanlar ise Karadeniz'in güneyindeki tepeleri aştı ve Anadolu Platosu boyunca dağlara ve derin vadilere yayıldı. Doğu Akdeniz'de terk edilmiş köylerde yaşam yeniden başladı, ileri tarım tekniklerine sahip yabancılar Mısır'a Nil Deltasına yerleşti.

Sami lehçelerini konuşan, Doğu Anadolu'dan güneye doğru göç eden insanların bir kısmı ve Karadeniz'in doğusundan güneye doğru hareket eden Kafkas dillerini konuşan insanlar, Mezopotamya'nın doğusundan güneye doğru ilerleyerek Zagros dağlarının eteklerine yerleştiler. Onlarda tarımla uğraşıyorlardı. Daha sonra Sümerler olarak anılacak bu insanların bir kısmı, güney Mezopotamya'nın ortalarına hareket etti. Yıllık yağış miktarı çok az olmasına karşın, Fırat ile Dicle akarsuları arasındaki bölgenin bereketli topraklarını hafif sabanlarla işleyen bu insanlar, sulama kanalları yaparak bu verimli topraklardaki drenaj sorunu da çözmüşlerdir (Pitman ve Ryan, 1998). Bu bilgiler sonraki nesillere aktarılmak üzere tabletlere yazılmıştır (Kramer 2002, Çığ 2010). Bu bilgiler önemlidir. Çünkü daha önceki geldikleri topraklardaki tarımsal deneyimlerini yansıtmaktadır. Kramer'e' (2002) göre Sümerlerin ortadan kalkma nedenlerinden biride maddeci ve ileriye görmeyen yapılarından dolayı doğanın hassas dengesini bozarak mahvetmeleridir. Tarlalarından ve çiftliklerinden den hap daha fazla ürün alma hırsıyla, toprağı gereğinden fazla sulamışlar ve böylece "toprağı" tuzla yıp kısır ve verimsiz bir hale getirmişler ve bu düşüncesizlikleriyle kirlilik ve yaşam veren kanalların bozulma sürecinin hızlandırmışlardır.

5. BULGULAR

David Oldroyd (2004) yer bilimleriyle uğraşanların sorununun genelde üç aşamalı bir sorun olduğundan bahseder. Önce yer küreyi, yapısını davranış biçimini gözünde canlandırmanın bir yolunu bulmak; sonra bir biçimde tarihini anlatmak; sonundaysa, ortaya koyduğu tasarıma, tarih ya da kurama insanları inandırmak şeklinde diye özetler.

Çok farklı kültürlerde, değişik coğrafyalarda bazı değişimler gösterse de büyük bir benzerlik gösteren zaman ve mekân tartışmalı bir tûfan olayı anlatılmaktadır. Eski çağlarda yaşamış birçok uygarlığa ait tabletlerde ve elde edilen birçok tarihi belgede tûfan olayı, kişi ve yer isimleri farklılık gösterse de, çok büyük benzerlikler anlatılmış ve sapkın bir kavmin başına gelenler bir ibret kaynağı olarak çağdaşlarına ve sonraki nesillere aktırılmıştır.

Tûfan olayı kutsal kitaplarda dışında Sümer, Babil ve Hitit kayıtlarında, Hint destanlarında, İngiltere'nin Galler yöresinde anlatılan bazı efsanelerde, Yunan destanlarında, Kızılderili ve Çin Kaynaklı öykülerde birbirine çok benzer şekilde anlatılır. Birbirinden ve Tûfan bölgesinden den/bölgelerinden hem coğrafi hem de

farklı kültürel olarak uzak bölgelere; Tûfanla ilgili bu denli detaylı ve uyumlu bilginin nasıl yayıldığı hala merak konusudur.

Tûfanın meydana gelişi ve yeri üzerinde çok farklı yorumlar ve görüşler vardır. Bu farklı görüş ve yorumların ortaya çıkmasının farklı nedenleri vardı. Farklılığın nedenlerinden biri olarak Tûfan söylencesinin özellikle yazının olmadığı bir dönemde yaşanmış olması ve yazıya aktararak kayıt altına alınana kadar bazı bozulmaların yaşanmış olabileceğidir.

Ancak bize göre Tûfan olayında yaşanan karmaşanın ve yorum farklarının nedenlerinden biride tek bir tûfan mı? Yoksa birden fazla tûfan olayının yaşanmış olabileceğinin tam netliğe kavuşturulamamış olmasıdır.

Tûfanla ilgili yapılan yorumların farklılık gösterme nedenlerinden biride tûfanın meydana geldiği mekân hakkında değişik görüşlerin ileri sürülmesidir. Tûfanının meydana geldiği yer üzerinde ağırlıklı olarak Ağrı ve Cudi Dağı Çevresi gösterilmektedir. Ancak son yıllarda bizim de aynı kanaatte olduğumuz farklı araştırmacılar tarafından da dile getirilen Tûfan için bir başka mekânın Karadeniz olabileceği yönündedir. Çünkü Sümerlerle ilgili görüşlerden bazıları, Sümerler 'in günümüzden yaklaşık 6000 yıl önce Asya'dan göç ederek Irak'ın güney sınırları içerisinde yer alan, Dicle ve Fırat nehirleri arasındaki bölgeye yerleşen bir halk oldukları şeklindedir. Dil, giyim ve fiziksel özelliklerine bakılarak Sümerlerin Orta Asya'dan gelen bir kavim olduğu söylenmektedir (Günaltay 1987, Bayram 1999, Özçelik 2002). Bu görüşü desteklemek amacıyla kullanılan kanıtlardan biride özellikle Louvre müzesinde yer alan, Sümerler dönemine ait heykeller üzerinde ki koyunyününden yapılan giysiler gösterilir. Ancak burada şunun dikkate alınmadığını düşünüyorum. İklim değişmelerinden dolayı, ortam koşullarının da değişmiş olabileceği. O günkü iklim koşulları içerisinde, kuzeyde kuruyan, su seviyesi düşen ve göle dönüşen bir Karadeniz çanağında (Roos 1978) bugünkü gibi nemli, düzenli yağış rejimine sahip bir iklim oluşması beklenmemelidir. Bugünküne göre daha kurak iklim koşulları yaşanıyor olabilir. Bugün Karadeniz Bölgesi olarak ifade edilen yörede nemli bitki toplulukları içerisinde Lübnan sediri Akdeniz iklimine özgü relikt bitkilerin bulunması (Aktaş 1992, Dölek 2008)bu yörede bugünküne daha kurak iklim koşullarının yaşandığının kanıtlarıdır.

6. TARTIŞMA

Tûfan kelimesi her dönemde insanlığın ilgisini çekmiş ilginç bir olaydır. Gerek ortaya çıkışı, gerekse çok uzun dönemlerden beri anlatılıyor olması ve güncelliğini koruyor, çok farklı meslek gruplarından ve değişik bilim insanlarının bu konu üzerinde çalışıyor olması bunun en güzel örnekleridir.

Bizim ve diğer bilim insanlarının tûfanla ilgili ortaya koyduğu görüşler şüphesiz şu an için eldeki verilerin yorumlanması ile elde edilen ve kendi içerisinde belli bir tutarlılığa sahip ön kabullerden oluşmaktadır. Tûfan olayı tek bir bilim dalı ile çözümlenebilecek ve tam anlamıyla algılanabilecek bir oldu değildir. Çok farklı bilim insanlarının bir araya gelerek ve bulguları paylaşarak sağlam bir zemine oturabileceği insanlık için önemli bir imgedir. Yazıdan önceki zamanlarda meydana geldiği için arkeolojinin, yazılı metinlerde yer alıyor olmasından dolayı tarihin, bir mekân da geçiyor olmasından dolayı coğrafyanın ve kutsal kitaplarda yer alıyor olmasından dolayı teoloji-ilahiyat gibi alanların, benzer bir olayın farklı dönemlerde ki düşünce yapısını yansıttığı olmasından dolayı felsefenin; ortak çalışmalar yapabileceği bir imgedir. Taslamanın (2003,2010) çok güzel bir şekilde ifade ettiği gibi bilimin farklı, felsefenin farklı dinin farklı hakikatleri olamaz; fakat yanlış bilim, yanlış felsefe ve yanlış din olabilir. Anlaşıyor ki bu duvarların içinde kalan tüm bu faaliyetlerin yanlışlıklarına müdahale edilememesi ve her alanın kendi otoritesini muhafaza edebilmesi için bu duvarlar örülmüştür. Bu ise bilimin verilerinden gerekli sonuçların çıkarılamamasına, felsefelerin kısır şüphelere boğulup kalmalarına ve din alanına sayısız hurafelerin sokulmasına sebep olmuştur. Bu çalışmada bir nebze bazı duvarların aşıldığını düşünmekteyiz.

Nuh tûfanı; insanlığın yaşadığı çok sayıda ki tûfandan sadece biri olmalıdır. Sel, taşkın su veya tûfan olarak düşündüğümüz şey Kur'an'da üç defa farklı zamanlar, farklı yerler ve farklı kişiler için kullanılmıştır. Ama bunların en şiddetlisi şüphesiz Nuh tûfanıdır. Belki bundan başka zikredilmeyen pek çoğu mevcuttur. Sebe suresi 34/16 ayetinde farklı olarak Arîm selinden bahsetmektedir; “ Ancak onlar yüz çevirdiler, böylece bizde onlara Arîm selini gönderdik. Ve onların iki bahçesini, buruk yemişli, acı ılgınlı ve içinde az bir şey de sedir ağacı olan iki bahçeye dönüştürdük.” Tûfanın Latince karşılığı Latince karşılığı diliviumdur. Dilivium ifadesi özellikle dördüncü zaman olarak ifade edilen Kuvaterner içerisinde çok sayıda buzul, döneminin yaşandığı pleistosen devrini belirtmek için kullanılmaktadır. Bu şekilde buzul ve buzullar arası dönemler birer tûfan olarak değerlendirilebilir.

7. SONUÇ

Tûfan olayı birden fazla bilimsel alanın ilgi sahasına girebilecek insanlık için önemli imgelerden biridir. Sümer, Babil ve Hitit kayıtlarında, Hint destanlarında, İngiltere'nin Galler yöresinde anlatılan bazı efsanelerde, Yunan destanlarında, Kızılderili efsanelerinde ve Çin kaynaklı öykülerde Kuran-ı Kerim, Tevrat ve İncil de birbirine çok benzer şekilde anlatılır. Birbirinden hem bu kadar uzak ve kültürel olarak farklı bölgelerde tûfanla ilgili bu denli detaylı ve uyumlu bilginin nasıl yayıldığı da ilginç bir konudur.

Tûfanı anlatan birçok efsanenin Mezopotamya kökenli olması tûfanın Mezopotamya'da yaşandığı düşüncesini besleyen en önemli öğelerden biri olmasına rağmen, Tûfan/tûfanlar yaklaşımında Mezopotamya dışında da tûfan olayları yaşanmış olabilir.

Bu gün Karadeniz olarak bilinen yerde yaklaşık 8000 bin yıl önce gerçekleşmiş muazzam bir taşkına ait bilimsel olarak da tespit edilen izler mevcuttur. Bu olay yer tarihinde ilk defa yaşanmış bir sefere mahsus gerçekleşmiş bir olay değildir. Yerin iklim tarihi incelendiğinde benzer doğa olaylarını görmek mümkündür.

Yazıdan önceki zamanlarda meydana geldiği için arkeolojinin, yazılı metinlerde yer alıyor olmasından dolayı tarihin, bir mekân da geçiyor olmasından dolayı coğrafyanın ve kutsal kitaplarda yer alıyor olmasından dolayı teoloji-ilahiyat gibi alanların, benzer bir olayın farklı dönemlerde ki düşünce yapısını yansıtıyor olmasından dolayı felsefenin; ortak çalışmalar yapabileceği bir imgedir.

Mezopotamya'da ortaya çıkan ve sonraki medeniyetlere de kaynak olan Sümer Uygarlığının kuruluş safhasıyla ilgili yeni yorum ve tartışmalar da coğrafi verilere de yer verilmesi gerekmektedir. Başka bir ifade ile Tarihsel olayların değerlendirilmesinde coğrafi yaklaşımlar dikkate alınarak ülkemizde Tarihi Coğrafya alanında daha somut çalışmalar yapılabilir.

Dünya tarihinde ilk defa yazıyı kullanan ve zengin bir medeniyete sahip olan Sümerlerin, Mezopotamya'ya nereden geldikleri halen tam olarak bilinmemektedir. Ancak elde edilen farklı veriler değerlendirildiğinde; Sümerlerin Mezopotamya'nın yerli topluluğu olmadığı, Karadeniz tûfanından kaçarak güneye inen, oradaki yerli halklara su kanalları yapımını, tarımı ve toprağı işlemeyi öğreten kuzeyli kavimler olduğunu ve Nuh tûfanının Mezopotamya dışında Karadeniz çevresinde gerçekleşen, iklim anomalisi (değişmesi) sonucunda gerçekleşen bir olay olduğunu düşündürmektedir.

KAYNAKÇA

Akengin ,H. (2007) Eğitim Programlarında Coğrafyanın Yeri Nedir? Coğrafya Nasıl Öğretilmeli dir? (Editörler: Ayla Oktay- Özgül Polat Unutkan), Morpa, İstanbul

Akengin H. ve Güngör A.B.,(2008). Geographical Factors Teaching Historical Events World Applied Sciences Journal 3(4)

Akengin H.,(2013). Genel Fiziki Coğrafya. (Editörler: Hamza Akengin, İskender Dölek), Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara

Aksoy B. (1987). Nuhun Gemisi ve Tûfan, Ankara

Aktaş, H. (1992). Orta Karadeniz Bölümünün (Yeşilirmak – Melet Suyu - Kelkit Vadisi Arası) Bitki Coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye Coğrafyası Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Bayram, S. (1991). Mukaddes Kitaplara Göre Hz Nuh'un Gemisi Güney-Doğu Anadolu'da Proto Türk İzleri Üzerine Bir Deneme, Ankara,

Büyük Larousse, (1986),Gelişim Yayınları, İstanbul,

Contenau, G. (1952). Le Deluge Bablonien, Paris

Çığ, M. (2010). Sümerlilerde Tûfan Tûfan'da Türkler, İstanbul

Doğanay, H. (2005). Fen Bilimlerinde Özel Konular, Aktif Yayınevi, İstanbul

Dölek, İ. (2008). Bolaman Çayı Havzasının (Ordu) Uygulamalı Jeomorfoloji Etüdü ,(Basılmamış Doktora Tezi) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, İstanbul

Eroğlu, E. (2007). Kutsal kitaplardaki Tûfan Olayının Tarihi Temelleri (Master tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Eskiçağ Tarihi Bilim Dalı, Ankara

Flannery, T. (2007). Ölümçül Havalardan Sonu ,Versus Yayınları, İstanbul

- Filinte, H.M. (2007). Yaklaşan Küresel İklim Krizi, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul
- Grene, M.T. (1992). Natural Knowledge in Preclassical Antiquity, Baltimore: Hopkins Universty Press.
- Günaltay, M.Ş. (1987). Yakın Şark Elam ve Mezopotamya, Ankara
- Manzur, İ. (1968). Lisanü'l Arab, Beyrut
- Kroonenberg, S. (2009). On Binyıl Sonra Dünya, Kitap Yayınevi, İstanbul
- Kaya, İ. (2010). "Değişen Sosyal ve Bilimsel Bağlam ve Coğrafyanın Sorumlulukları", (Editörler: R. Özey-S. İncekara), Coğrafya Eğitiminde Kavram ve Değişimler, Pegem Akademi Yayınları, Ankara
- Kayacan, M. (2015). Kuran'da Hz. Nuh'un Toplumsal Islah Çabaları, Ekin Yayınları.
- Oldroyd, D. (2004). İnsan Düşüncesinde Yerküre, Tübitak Bilim Kitapları 3. Basım, Ankara
- Özçelik, N. (2002). İlkçağ Tarihi Ve Uygarlığı, İstanbul
- Pitman W. William R. (1998). Nuh Tûfanı, Çeviri Dursun Bayrak, Arkadaş Yayınevi, Ankara
- Ross, D. (1978). The Black Sea, Scientific American, Vol.2
- Türkçe Sözlük, (1989), Türk Dil Kurumu, Ankara
- Taslaman, C. (2010). Big Bang Ve Tanrı, İstanbul Yayınevi, İstanbul
- Taslaman C. (2007). Evrim Teorisi, Felsefe Ve Tanrı İstanbul Yayınevi
- Kramer, N.S. (2002). Tarih Sümer'de Başlar, (Çeviren: Hamide Akkoyun), Kabalcı Yayınları. İstanbul
- Wynn, C., & Wiggins, A. (2008). Yanlış Yönde Kuantum Sıçramalar, Tübitak Popüler Bilim Kitapları 5. Basım Mart, Ankara
- Yılmaz, İ. (2009). Yitik Hazinesinin Kaşifi Fuat Sezgin, Yitik Hazine Yayınları, İzmir